

# An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta

## Tuairisc 2012

Déantar cur síos sa tuairisc seo ar obair na bliana 2012, bliain a bhí an-dúshlánach don tír uile de bharr drochstaid na heacnamaíochta, agus tá tionchar ag staid na tíre ar obair COGG ós rud é nár cheadmhach aon phost a líonadh agus nach raibh ach beirt ar an bhfoireann le linn an dara leath de 2012, cé go bhfuil réimse leathan dualgas reachtúla ar COGG faoi fhorálacha an Achta Oideachais (1998).

Ainneoin na ndúshlán, leanadh leis an obair ag cur comhairle, áiseanna teagaisc agus seirbhísí taca ar fáil, chomh maith le tionscadail éagsúla taighde a sheoladh. Bhí ról lárnach ag COGG i dtús feidhmiú na Straitéise 20 Bliain don Ghaeilge agus na Straitéise Uimhearthachta agus Litearthachta.

Baineadh siar asainn nuair a fógraíodh i mí na Samhna go raibh sé de rún ag an Roinn Oideachais agus Scileanna COGG a chomhtháthú sa Chomhairle Naisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM) ach ligean do COGG fanacht mar aonán scoite faoi choimirce CNCM, sa chaoi is go mbeidh sí in ann leanúint dá cuid feidhmeanna faoi mar a bhaineann siad leis an nGaeilge. Ceadóidh na socrúithe nua seo do COGG a cuid acmhainní a dhíriú ar a príomhfheidhmeanna i dtimpeallacht forbartha curaclaim a spreagann cothú na teanga Gaeilge. Cuirfear an socrú nua seo i bhfeidhm sa bhliain romhainn.

---

John Carr  
Cathaoirleach

## **Réamhrá**

Is mian liom mo bhuíochas ó chroí a ghabháil le comhaltaí COGG as an spéis a léirigh siad in obair COGG agus as an tacaíocht leanúnach a thug siad lena chinntiú go bhfeidhmeofaí forálacha an Acht Oideachais (1998) mar a bhaineann siad le COGG.

Tá buíochas ar leith ag dul do John Carr, Cathaoirleach na Comhairle, as a chuid oibre le bliain anuas.

Guímid gach rath ar Aisling Nic Craith a d'éirigh as a post le COGG i mí an Mheithimh 2012 i ndiaidh di bainistiú a dhéanamh ar oifig COGG le 9 mbliain. Braithfear uainn í.

---

Muireann Ní Mhóráin  
Príomhfheidhmeannach

## **Ár Misean**

**Cúraim na Comhairle um Oideachais Gaeltachta agus Gaelscolaíochta a chomhlíonadh go héifeachtach, go gairmiúil agus ar ardchaighdeán ar mhaithe le forás na hearnála Gaeltachta agus lán-Ghaeilge a chur chun cinn agus ar mhaithe le múineadh na Gaeilge i scoileanna uile na tíre.**

## Cúlra

Bunaíodh an Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta (COGG) in 2002 faoi fhorálacha Alt 31 den Acht Oideachais (1998) tar éis feachtais a chuir Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge, Gaelscoileanna Teo, agus Eagraíocht na Scoileanna Gaeltachta ar bun le go mbeadh sainstruchtúr ann le freastal a dhéanamh ar riachtanais oideachais na scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge.

## Feidhmeanna reachtúla:

- Soláthar téacsleabhar agus áiseanna do mhúineadh trí Ghaeilge a phleanáil agus a chomheagrú
- Comhairle a thabhairt don Aire maidir le cur ar fáil agus cur chun cinn oideachas trí mheán na Gaeilge
- Seirbhísí taca a chur ar fáil trí mheán na Gaeilge
- Taighde a sheoladh ar ábhar a bhaineann leis na cúraim sin
- Soláthar téacsleabhar agus acmhainní do mhúineadh na Gaeilge a phleanáil agus a chomheagrú
- Comhairle a thabhairt don Aire maidir le straitéisí a bhfuil de chuspóir leo feabhas a chur ar éifeachtacht mhúineadh na Gaeilge
- Comhairle a thabhairt don Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta maidir le nithe a bhaineann le múineadh na Gaeilge, le hoideachas a chur ar fáil trí mheán na Gaeilge agus riachtanais oideachais na ndaoine a chónaíonn i limistéar Gaeltachta

## Ionadaithe

### Bord 2010-2014

Ainmniúchán an Aire Oideachais agus Scileanna	John Carr (Cathaoirleach)
Ionadaí an Aire Oideachais agus Scileanna	Mícheál Ó Dochartaigh
Ionadaí na Roinne Oideachais agus Eolaíochta	Máire Uí Chonghaile
Eagraíocht na Scoileanna Gaeltachta	Anna Ní Chartúir (Leasathaoirleach) Mairéad Ní Chualáin Bernadette Ní Dhuibhir
Gaelscoileanna Teoranta	Cathnia Ó Muircheartaigh Fíona Uí Uiginn Clodagh Ní Mhaoilchiaráin

Ionadaí tofa oidí na scoileanna Gaeltachta	Bríd Uí Lubhaing
Ionadaí tofa oidí na scoileanna lán-Ghaeilge	Yvonne Ní Mhurchú
Ionadaí tofa thuismitheoirí na scoileanna Gaeltachta	Máire Nic Niallais
Ionadaí tofa thuismitheoirí na scoileanna lán-Ghaeilge	Mícheál Ó Broin
Ionadaí tofa phátrún na scoileanna Gaeltachta	Séan Ó Tuairisg
Ionadaí tofa phátrún na scoileanna lán-Ghaeilge	Bláthnaid Ní Ghréacháin

INTO	Máire Ní Chuinneagáin Deirbhile Nic Craith
------	---

ASTI	Robert Cronin
TUI	Daithí Sims
Foras na Gaeilge	Seosamh Ó Coinne
Comhdháil Náisiúnta na Gaeilge	Pádraig Mac Criostail Kevin De Barra
An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (comhthofa)	Reuben Ó Conluain

**Dearbhaím gur comhlíonadh na riachtanais rialacháin mar a bhaineann siad le hiniúchadh cuntas, le córais inmheánacha rialú caiteachais, le híocaíochtaí cánach, le treoirlínte na Roinne Airgeadais mar a bhaineann siad le híocaíochtaí costais taistil agus cothabhála, le heitic in oifig phoiblí, le soláthar seirbhísí agus earraí.**

---

**John Carr**  
**Cathaoirleach**

### **Foireann**

Muireann Ní Mhóráin Príomhfheidhmeannach  
Aisling Nic Craith Feidhmeannach Riaracháin go 22 Meitheamh 2012  
Pól Ó Cainín Eagarthóir/ Cúntóir Taighde

### **Cur chuige**

De bharr líon beag na foirne, is ar bhonn conartha a dhéanann COGG mórchuid den obair.

- Ar bhonn conarthaí seirbhíse a dhéantar bainistiú ar shuíomh gréasáin COGG, ar an mbunachar áiseanna, ar an ionad áiseanna, ar an taispeántas taistil, ar na foilseacháin eolais, ar an suíomh [www.ceacht.ie](http://www.ceacht.ie), ar na páipéir triail scrúduithe, ar an leagan Gaeilge de *Eureka*, ar dháileadh *Breacadh* i measc a lán tionscadal eile.
- Déantar plé le múinteoirí sna scoileanna lena riachtanais ó thaobh áiseanna foghlama agus teagaisc a mheas.
- Fógraítear cuirí chun tairisceana do chomhlachtaí, institiúid agus daoine aonair le leaganacha Gaeilge de théacsleabhair agus d'áiseanna eile foghlama a chur ar fáil agus cuirtear maoiniú ar fáil dóibh.
- Tá painéal aistritheoirí le hardscileanna in aistriúchán ábhair do pháistí agus do dhaltáí iarbhunscoile forbartha ag COGG agus leagtar an-bhéim ar oiriúnacht na teanga don léitheoir.
- Fáiltítear roimh bhunábhar ó mhúinteoirí don suíomh [www.cogg.ie](http://www.cogg.ie) agus foilsítear cuid den ábhar seo freisin i bhfoirm leabhar.
- Fógraítear scéim sparánachtaí do thaighde go bliantúil agus foilsítear tuarascálacha an taighde sin.
- Téitear i gcomhairle le príomhoidí, múinteoirí, an chigireacht, stiúrthóirí na nIonad Oideachais, coláistí 3u leibhéal agus le daoine eile maidir lena riachtanais tacaíochta agus cuirtear réimse leathan seirbhísí ar fáil.

## Buiséad

2002	€253,396
2003	€291,501
2004	€417,463
2005	€721,704
2006	€983,560
2007	€1.245m
2008	€1.245m
2009	€1.238m
2010	€1.234m Maoiniú breise don Straitéis 20 Bliain €1.1m
2011	€1.386m
2012	€1.5m

## Dátaí cruinnithe 2012:

**24 Eanáir 2012**

**27 Márta 2012**

**22 Bealtaine 2012**

**11 Meán Fómhair 2012**

**4 Nollaig 2012**

**\*Cuireadh cruinniú 23 Deireadh Fómhair 2012 ar ceal**

## Freastal ar chruinnithe COGG

<b>Ainm</b>	<b>Líon cruinnithe</b>
John Carr	4/5
Anna Ní Chartúir	4/5
Bernadette Ní Dhuibhir	4/5
Cathnia Ó Muircheartaigh	5/5
Máire Nic Niallais	5/5
Mairéad Ní Chualain	5/5
Clodagh Ní Mhaoilchiaráin	5/5
Fíona Uí Uiginn	3/5
Máire Ní Chuinneagáin	5/5
Máire Uí Chonghaile	5/5
Judith Ní Mhurchú	1/2
Mícheál Ó Dochartaigh	0/5
Mícheál Ó Broin	0/5
Pádraig Mac Criostail	0/1
Robbie Cronin	5/5
Seán Ó Tuairisg	3/5
Seosamh Ó Coinne	3/5
Yvonne Ní Mhurchú	4/5
Deirbhile Nic Craith	5/5
Bríd Uí Lubhaing	2/5
Bláthnaid Ní Ghréacháin	3/5
Seán Mac Nia	4/5

Reuben Ó Conluain	4/5
Dáithí Sims	1/2
Kevin De Barra	2/2

<b>Ainm</b>	<b>Costais Taistil &amp; Cothabhála a cúitíodh le comhaltaí i 2012 as freastal ar chruinnithe nó ar ócáidí eile a bhain le gnó na Comhairle</b>
John Carr	€1,489.68
Anna Ní Chartúir	€1,146.10
Bernadette Ní Dhuibhir	€852.36
Cathnia Ó Muircheartaigh	€1,271.96
Máire Nic Niallais	€761.90
Mairéad Ní Chualain	€1079.73
Clodagh Ní Mhaoilchiaráin	€264.38
Fíona Uí Uiginn	€0
Máire Ní Chuinneagáin	€264.33
Máire Uí Chonghaile	€0
Judith Ní Mhurchú	€0
Mícheál Ó Dochartaigh	€0
Mícheál Ó Broin	€0
Pádraig Mac Criostail	€0
Robbie Cronin	€20.13
Seán Ó Tuairisg	€821.29
Seosamh Ó Coinne	€0
Yvonne Ní Mhurchú	€748.66



Deirbhile Nic Craith	€0
Bríd Uí Lubhaing	€1,006.26
Bláthnaid Ní Ghréacháin	€161.98
Seán Mac Nia	€0
Reuben Ó Conluain	€0

### **Luach saothair**

Ní íoctar agus níor íocadh riamh, táille ar bith le cathaoirleach, le leas-chathaoirleach ná le haon chomhalta de COGG.

Íoctar an Príomhfheidhmeannach de réir scála tuarastail na Cigireachta (Cigire Sinsearach)  
 Pointe 7 ar an scála: €93,498

### **An Fochoiste Polasaí agus Pleanála**

#### **Aidhmeanna:**

1. Polasaithe na Comhairle a fhorbairt agus a chur faoi bhráid na Comhairle
2. Scrúdú a dhéanamh ar pholasaithe, cáipéisí agus doiciméid ó eagrais eile a bhaineann le cúraim na Comhairle agus moltaí ina leith a chur faoi bhráid na Comhairle
3. Plean Straitéise, plean bliana agus tuairisc bhliantúil a ullmhú le hionchur ón gComhairle, i gcomhpháirt leis an bhfeidhmeannas.
4. Anailís a dhéanamh, ar iarratas ón gComhairle, ar aon ní eile a bhaineann le hobair na Comhairle ó thaobh polasaithe nó pleanála de, agus moltaí ina leith a chur faoi bhráid na Comhairle.

### **Coiste Theagasc na Gaeilge**

De réir fhorálacha an Acht Oideachais, tá feidhm reachtúil ag COGG maidir le comhordú agus pleanáil áiseanna teagasc, le seoladh taighde agus le soláthar seirbhísí taca mar a bhaineann le teagasc na Gaeilge i scoileanna ina bhfuil an Béarla mar mheán. Tá feidhm reachtúil ag an gComhairle freisin comhairle a chur ar fáil don Aire Oideachais agus Eolaíochta agus don Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta maidir le straitéisí a bhfuil de chuspóir leo feabhas a chur ar éifeachtacht mhúineadh na Gaeilge sna scoileanna sin. Bunaíodh coiste leis na feidhmeanna seo a chur i gcrích ach ní raibh aon chruinniú ag an gcoiste le linn 2012.

### **Coiste Iniúchta agus Bainistíocht Riosca**

Faoi théarmaí an Chóid Cleachtais do chomhlachtaí stáit, bunaíodh Coiste Iniúchta le maoirsiú a dhéanamh ar iniúchadh inmheánach COGG. Tá Téarmaí tagartha an Choiste aontaithe agus is gá 4 chruinniú ar a laghad den choiste a ghairm in aghaidh na bliana. Bíonn tuairisc ón gCoiste Iniúchoireachta ar chlár chruinnithe COGG.

## **RÓL COMHAIRLIÚCHÁIN**

Cuireann COGG comhairle ar fáil don Roinn Oideachais agus Scileanna agus don Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta mar chuid dá feidhmeanna reachtúla.

In 2012 cuireadh comhairle ar fáil nó aighneachtaí faoi bhráid:

- An Roinn Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta
- An Chomhairle Mhúinteoireachta
- Foras na Gaeilge
- Oifig an Choimisinéara Teanga

## **TAIGHDE AGUS FOILSEACHÁIN 2012**

**Taighde a mhaoinigh COGG ach nár foilsíodh go fóill:**

*Ag Aistriú Téacsleabhar Scoile*

Séamus Ó Coileáin, Coláiste na hOllscoile, Gaillimh.

*Tréithe dea-fhoghlaimoírí Gaeilge*

Karen Ó Clochasaigh, Institiúid Teicneolaíochta Thráilí.

*Uirlis dhiagnóiseach d'fhadhbanna cuimhne*

Judith Wylie, Coláiste na Banríona, Béal Feirste

*Tumoideachas in Éirinn – Taithí Tuismitheoirí ar an gcóras Tumoideachais*

Lauren Kavanagh

*Athbheochan na Maori - ceachtanna don Ghaelscolaíocht*

Muiris Ó Laoire, Institiúid Teicneolaíochta Thrá lí.

*Miontionscadal taighde ar chumais dhátheangacha cainteoirí dúchais Gaeilge*

Conchúr Ó Giollagáin

*Sealbhú neamhiomlán na mionteanga*

Ciarán Lenoach - Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge, Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.

*Forbairt tástálacha le fadhbanna forbairt teanga a aithint don Teiripe Urlabhra*

Sara-Ann Muckley - Acadamh na hOllscolaíochta Gaeilge.

*Dea-chleachtas i dteagasc na gramadaí sa suíomh lán-Ghaeilge.*

T.J. Ó Ceallaigh - Coláiste na hOllscoile, Corcaigh,

*Cur chuige a fhorbairt i dtaobh fhoghlaim na Gaeilge, le fócas ar leith ar chothú na teanga labhartha.* Gearóidín Ní Dhiolúin - Ollscoil na hÉireann, Má Nuad,

*An dóigh a dtéann an dátheangachas i bhfeidhm ar chumas cognaíoch páistí*  
Judith Wylie agus Gerry Mulhern - Ollscoil na Banríona,

*Dátheangachas agus féiniúlacht*  
Áine Ní Dhonnabháin - Ollscoil na hÉireann, Corcaigh

### **Taighde reatha á mhaoiniú ag COGG**

*Teicneolaíocht Gréasáin 2.0 a úsáid le háiseanna a fhorbairt*  
Niall Mac Uidhilin - Ollscoil na hÉireann, Gaillimh

*Meon/Tuiscint na múinteoirí Iarbhunscoile Gaeltachta/ lán-Ghaeilge ar sholáthar oideachas lán-Ghaeilge agus ar an bhfoghlaim chomhtháite a nascann foghlaim ábhair agus teanga*  
Aoife Ní Sheaghdha – Coláiste Phádraig

*Forbairt na Gaeilge: Na meánchéimeanna i measc páistí líofa sa Ghaeltacht agus sna Gaelscoileanna*  
Siobhán Nic Fhlannchadha, Ollscoil na hÉireann, Baile Átha Cliath.

*Dianstaidéar ar cháilíochtaí mhúinteoirí sna Gaelcholáistí agus sna hIarbhunscoileanna Gaeltachta*  
Seán Ó Grádaigh- Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.

*Cleachtais agus Riachtanais Oiliúna Mhúinteoirí in Iar-bhunscoileanna Gaeltachta.*  
Laoise Ní Thuairisg, Colaiste Phádraig, Baile Átha Cliath.

### **Sparánacht a bronnadh in 2012**

*An Litearthacht Ghaeilge i gCóras Bunscolaíochta na Gaeltachta*  
Neasa Ní Chuaig – Coláiste Phádraig, Droim Conrach

### **Taighde a críochnaíodh agus ar bronnadh dochtúireacht air**

*Iniúchadh ar na gnéithe cognaíocha, síctheangeolaíocha agus sochultúrtha d'fhorbairt na délitearthachta i scoileanna lán-Ghaeilge*  
Seán Ó Cathalláin, Ollscoil Luimnigh.

*Irish Medium Education: Cognitive Skills, Linguistic Skills, and Attitudes Towards Irish.*  
Ivan Kennedy, College of Education and Lifelong Learning, Bangor University.

## TÉACSLEABHAIR AGUS ÁISEANNA EILE A d'FHOILSIGH COGG NÓ A FOILSÍODH I gCOMHPHÁIRT

- **An Leabhrán Áiseanna, Eagrán 8-** Eolas cruinn do bhunscoileanna agus d'iarbhunscoileanna faoi théacsleabhair agus áiseanna eile atá ar fáil in Éirinn, Thuaidh agus Theas, don teagasc trí Ghaeilge.
- **Liostaí Leabhar**  
Bróisiúr seolta chuig gach bunscoil agus iarbhunscoil Ghaeltachta agus lán-Ghaeilge ag léiriú cé na leabhair atá ar fáil le cur ar liosta leabhar na ndaltaí
- **Geo Nua**  
Téacsleabhar tíreolaíochta don Teastas Sóisearach
- **Bunchlocha na Beatha**  
Téacsleabhar do bhitheolaíocht na hArdteistiméireachta
- **Triailscrúduithe (COGG/Examcraft)**  
Páipéir triailscrúduithe i réimse leathan ábhar
- **Iarpháipéir scrúdaithe**  
Leabhair d'iarpháipéir scrúdaithe stáit i réimse leathan ábhar (COGG/Examcraft)
- **Tionscadal Mata**  
Caibidlí as Leabhar Gnáthleibhéal, Leabhar 2 Ardleibhéal, Leabhar 3, Leabhar 4, Leabhar 5 agus Leabhar 6.
- **Sci-Hooks**  
iLeabhair bunaithe ar théamaí siollabais eolaíochta an Teastais Shóisearaigh
- **Gafa le Gnó**  
Gearrinsint ar chúrsa gnó na hArdteistiméireachta
- **Gaelscéal**  
Maoiniú á chur ar fáil d'ábhar foghlama don OSSP agus don OSPS, chomh maith le hábhar ar líne.
- **The Irish Daily Star**  
Maoiniú á chur ar fáil d'fhorlíonadh spóirt míosúil- *Am Breise*
- **Eureka** –28 eagrán den leagan Gaeilge d'fhorlíonadh eolaíochta bunscoile an *Irish Independent*
- **eLeathanach-** eLeathanach seachtainiúil an Choláiste Froebel
- **Bua na Cainte**  
Tacaíocht á chur ar fáil do Choláiste Mhuire gan Smál, Luimneach, le háiseanna leictreonacha idirghníomhacha a fhorbairt don chlár Gaeilge 'Bua na Cainte'.
- **Féasta Focal**  
Cuireadh cóipeanna d'áis a d'fhorbair CCEA i dTuaisceart Éireann ar fáil do na bunscoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge.
- **Cleite- an Clár Luathléitheoireachta**
- **Ceacht.ie**

## SEIRBHÍ Sí TACA:

- **Séideán Sí**  
Comhthionscadal is ea Séideán Sí idir an Roinn Oideachais agus Eolaíochta agus Foras na Gaeilge/An Gúm, a cuireadh ar bun le háiseanna a fhorbairt do theagasc na Gaeilge sna bunscoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge. Is faoi chathaoirleach COGG a stiúrtar an tionscadal.

- [www.COGG.ie](http://www.COGG.ie)  
Tá bunachar sonraí de gach áis teagaisc agus foghlama do scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge agus foilseacháin COGG, chomh maith le heolas eile ar fáil ann. Cuireadh tús le fóram do mhúinteoirí le cúrsaí oideachais a phlé. Bíonn teacht ar thriailpháipéir do na scrúduithe stáit ar eislíon.
- **Taispeántas Taistil**  
Ionad taispeántais i veain ina bhfuil sampla de gach áis teagaisc agus foghlama do scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge a thugann cuairt ar scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge. Tugtar cuairt ar scoileanna, idir Ghaelscoileanna agus scoileanna Béarla, ar fud na tíre.
- **Cúrsaí Gaeilge**  
Chuir Gaelchultúr Teoranta cúrsa Gaeilge do mhúinteoirí iarbhunscoile ar fáil do COGG i Lúnasa 2012.
- **Liostaí leabhar**  
Seoladh bróisiúr chuig gach bunscoil agus iar-bhunscoil Ghaeltachta agus lán-Ghaeilge le heolas faoi na téacsleabhair do liostaí leabhar na scoileanna.
- **Páipéir na scrúduithe stáit**  
Rinneadh athbhreithniú ar na leaganacha Gaeilge de gach páipéar (seachas an Béarla) sna scrúduithe stáit agus cuireadh tuairisc ar na difríochtaí eatarthu agus na leaganacha Béarla; na botúin agus úsáid téarmaíochta neamhchaighdeánach chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit.
- **Sintéis na Gaeilge**  
Cuireadh maoiniú ar fáil leis an sintéis a chur in oiriúint do WORD, ionas go mbeadh daltaí scoile le deacrachtaí radhairc in ann leas a bhaint as an áis.

## IONADAÍOCHT COGG AR CHOISTÍ

Coiste Cúrsa Gaeilge na hArdteiste- CNCM

Coiste Cúrsa Gaeilge an Teastais Shóisearaigh- CNCM

Coiste na dTeangacha- CNCM

Grúpa Comhairleach na Seirbhíse Tacaíochta Dara Leibhéal don Ghaeilge

Comhairle na Gaelscolaíochta

Fóram na Gaeilge

Fócasghrúpa na n-áiseanna iarbhunscoile

An Coiste Sheasta Thuaidh Theas ar Ghaelscolaíocht